

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Gymnázium Pavla Horova, Masarykova 1, Michalovce 07179
4. Názov projektu	GPH - Reserata pro Futuro
5. Kód projektu ITMS2014+	312011U411
6. Názov pedagogického klubu	Dejepis-čitateľská gramotnosť
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	PhDr. Michal Košičan PhD.
8. Školský polrok	september 2020 – január 2021
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	https://www.gphmi.sk/gph-reserata-pro-futuro/

10.

Úvod:

Stručná anotácia

V nadväznosti na primárne definované ciele činnosti práce klubu Dejepis čitateľská gramotnosť a metódy, ktoré jeho členovia diskutovali a reflektovali podľa obsahového plánu jednotlivých stretnutí, má byť predložený výstup prvkom, motivujúcim žiaka pri uplatňovaní zásad čitateľskej gramotnosti najmä k samostatnému uvažovaniu, rozvoju historického myslenia nad konkrétnymi udalosťami, samostatnej bádateľskej aktivite bazálne ukotvenej na prácu so sprostredkovaným pramenným historickým materiálom, ktorý žiak prijíma so zreteľom na rozvoj kritického uvažovania o historických počinoch jednotlivých protagonistov minulých udalostí ľudskej spoločnosti.

Kľúčové slová: druhá svetová vojna, A. Hitler, útok, vojenské sily, bojisko, Nemci ZSSR, Stalingrad, tajné služby

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu : Na základe práce s priloženým pramenným materiálom viažucim sa na problematiku druhej svetovej vojny (vložené v jadre tohto výstupu) a za pomoci vlastnej analyticko – kritickej reflexie viazanej na atribúty požadovanej úrovne rozvoja čitateľskej gramotnosti pochopia žiaci zložitosť a zákonitosť parciálnych dejov a procesov dotvárajúcich konečný obraz uvedenej dejinnej udalosti.

Jadro:**Popis témy/problém dôvod*****. Hitlerova reč k hlavným veliteľom Obersalzburgu dňa 22.8.1939, vytyčujúca cieľ napadnúť Poľsko***

„Predovšetkým bude rozdrvené Poľsko. Cieľom je zničiť živé sily a nie zmocniť sa nejakej určitej zemepisnej čiary. Aj keď vypukne vojna na západe, my budeme pozerieť predovšetkým na to, aby sme rozdrvili Poľsko...Poskytnem propagačný dôvod pre zahájenie vojny. Nie je dôležité, či tento dôvod bude vierohodný alebo nie. Víťaza sa nikto nebude pýtať, či hovoril pravdu. Keď začneme a budeme viesť vojnu musíme mať na mysli, že tu význam nemá právo, ale víťazstvo...Bolo mi jasné, že konfliktu s Poľskom dôjde skôr, alebo neskôr. Rozhodol som sa o tom skoro na jar. Ale domnieval som sa, že spočiatku udieme na západ, a až potom sa obrátim na východ...Nemám dôvod obávať sa blokády...Východ nás bude zásobovať obilím, dobytkom, uhlím, olovom a zinkom. Bude to veľká vojna, ktorá si vyžiada veľké úsilie. Politické prípravy sú už v prúde. Bol spravený začiatok pre podkopanie anglickej hegemonie. Teraz keď som urobil politické prípravy, je uvoľnená cesta pre vojakov.“

Kuklík, J.: Dějiny 20. století, Praha 1995, s.73. ISBN: 80-208-0367-X

Otázky pre žiaka k práci s prameňom

1. Cieľ pomstiť sa za neúspech Nemecka v prvej svetovej vojne sa Hitler rozhodol realizovať naozaj s veľkým zánietením. Na základe práce s ukážkou nájdite tri jeho argumenty pre začatie 2 svetovej vojny.
2. Argumentujte, či nemecký vodca uvažoval o poradi obsadzovania jednotlivých krajín, respektíve konkrétnych území a ako plánoval na verejnosti odôvodňovať vykonštruovaný dôvod útoku na Poľsko.
3. Ktorú krajinu považoval vodca tretej ríše za najsilnejšieho rivala Nemecka na západe?

Pakt troch mocností – Nemecko, Taliansko, Japonsko z 27. 9. 1940

...Vlády Nemecka, Talianska a Japonska pokladajú za nevyhnutnú podmienku trvalého mieru to, aby každý národ zaujal miesto, ktoré mu prislúži. Preto sa rozhodli ku spoločnej spolupráci v snahe stanoviť a podporovať nový poriadok vo Veľkej východnej Ázii a v Európe, ktorého účelom je prispieť k blahobytu a rozkvetu národov, ktoré sú v týchto oblastiach. Priáním všetkých troch vlád je ďalej rozširovať túto spoluprácu na iné krajiny sveta a zároveň pripútať k nej národy, ktoré budú chcieť ísť tou cestou, tak aby boli realizované nádeje na mier na celom svete. Vzhľadom k tomu sa vlády Nemecka, Talianska a Japonska dohodli na tom:

Č. I. Japonsko uznáva a rešpektuje vedúcu úlohu Nemecka a Talianska pri vytváraní nového poriadku v Európe.

Č. II. Nemecko a Taliansko uznávajú a rešpektujú vedúcu úlohu Japonska pri utváraní nového poriadku vo Veľkej Východnej Ázii.

Č. III. Nemecko, Taliansko a Japonsko sa dohodli spolupracovať na tejto práve upravenej dohode. Budú si navzájom pomáhať všetkými politickými, hospodárskymi a vojenskými prostriedkami, ak by bola jedna zo zmluvných strán napadnutá niektorou z mocností, ktorá nemá práve účasť na európskej vojne, alebo na Čínsko – Japonskom konflikte.

Kuklík, J.: Dějiny 20. století, Praha 1995, s.70. ISBN: 80-208-0367-X

Otázky pre žiaka k práci s prameňom

1. Z textu zistíte, ktorým národom prislúži budovať „nový svetový poriadok“.
2. Definujte pod gesciou ktorej z uvedených mocností spadá aká konkrétna časť sveta.

3. Čo je podľa Vás konečným deklarovaným cieľom novo nastoleného poriadku vo svete?

Operácia Barbarossa

...Hitlerova túžba zaútočiť na Sovietsky Zväz sa naplnila 22. júna 1941. Invázia mala obrovské rozmery. Proti sebe sa postavili dve armády, každá s tromi miliónmi vojakov, pričom operačná oblasť bola nesmierne veľká. Napriek tomu však mali Nemci niekoľko výhod. Ako mnohí iní pred nimi využili osvedčený moment prekvapenia: od ich vpádu do Sovietskeho Zväzu chvíľu trvalo, kým Stalin pochopil, že zmluva o neútočení sa zmenila na zdraj papiera, čo spôsobilo, že sovietske ozbrojené sily nereagovali tak rýchlo, ako mali. Navyše, Stalinove surové čistky v Červenej armáde ešte pred operáciou Barbarossa znamenali, že prišla o väčšinu najlepších veliteľov a tí, čo zostali, sa prejavili ako celkom neschopní, o čom podali jasný dôkaz výkony vojsk, ktorým velili. Okrem toho mali nemecké jednotky omnoho viac skúseností ako ich nepriateľ...

...Keď sa začala operácia Barbarossa, zdalo sa, že Hitlerovo sebavedomie je oprávnené. Sovietske jednotky utrpeli obrovské straty a nemecký postup si udržoval rýchle tempo. Napriek tomu, že Nemci v prvých dňoch postupovali svižne, už v polovici júla čelili ťažkostiam so zásobovaním prvých línii, lebo po celej trase postupu operovalo veľa neporazených skupín sovietskych vojsk. Popri veľkých logistických problémoch zaznamenali Nemci aj obrovské množstvo obetí. Koncom augusta 1941 Sovieti vyradili 10% vojakov z Poľnej armády, ktorých buď zabili, zranili, alebo zostali nezvestní. Pre pomalé nahradzovanie padlých, mala armáda neustále o 200 tisíc mužov menej. V septembri bolo jasné, že sa Sovieti poučili z pohromy, ktorá ich postihla v júni a júli, a že poraziť ich bude oveľa ťažšie, ako Hitler spočiatku predpokladal...

Jordan, D., Wiest, A.: Atlas druhej svetovej vojny fakty o bojových stretnutiach na všetkých frontoch, Praha 2016, s. 105, ISBN: 978-80-7451-558-3

Otázky pre žiaka k práci s prameňom

1. Vyčítajte z textu, aspoň tri predpoklady predurčujúce Nemecko na rýchle víťazstvo nad ZSSR
2. Bolo podľa Vás Hitlerovo sebavedomie v prvých fázach útoku na ZSSR oprávnené? Svoj názor odôvodnite.
3. V čom vidíte dôvody spomalenia Nemeckého vojenského postupu?

Dva Fronty

Keď 6. júna 1944 nastal deň D, Hitler ešte vždy ovládal veľkú časť Európy. Jednu z možností, ako predísť totálnej porážke, videl v dohode so západnými spojencami o separátnom mieri. V tom čase si nemohol robiť nádeje, lebo pravdepodobnosť, že by sa spojenci vzdali svojho hlavného cieľa, prinútiť ho k bezpodmienečnej kapitulácii, bola na hony vzdialená realita. Len čo sa Spojencom podarilo vylodiť v Normandii, začali s ozajstným oslobodzovaním západnej Európy. Tlak spojeneckej ofenzívy na západe v Taliansku a na východnom fronte neposkytoval Nemcom ani priestor, ani čas, aby mohli účinne operovať. Navyše, Hitler čoraz väčšmi strácal reálnu predstavu o vlastnej situácii, a preto mnohokrát úplne zbytočne obetoval množstvo vojakov, ktorí plnili jeho rozkazy a bránili neubrániteľné pozície. Často to viedlo k fantazmagorickým plánom, ako napríklad ardénska operácia, ktorej cieľ bol od samého začiatku nesplniteľný. Je diskutabilné, či by obsadenie Antverp prinútilo Spojencov požiadať o mier. V dôsledku týchto okolností v septembri 1944 Spojenci vytlačili Nemcov zo ZSSR, Francúzska, Belgicka a väčšej časti Talianska. Hoci vojna pokračovala ešte ďalších osem mesiacov, o výsledku sa už nedalo pochybovať. Narastajúci tlak zo všetkých strán už nestaval otázku či, ale kedy spojenecké vojská vstúpia do Nemecka, porazia ho, a obsadia.

Jordan, D., Wiest, A.: Atlas druhej svetovej vojny fakty o bojových stretnutiach na všetkých frontoch, Praha 2016, s. 154, ISBN: 978-80-7451-558-3

Otázky pre žiaka k práci s prameňom

1. O operácii „Deň D“ možno hovoriť ako o prelome vo vývoji 2. svetovej vojny. V čom napriek nadchádzajúcej porážke mohol Hitler vidieť možnosť zvrátenia situácie vo svoj prospech?
2. V čom boli na základe informácií z historického prameňa viditeľné slabé miesta nemeckého útoku?
3. Z ktorých obsadených pozícií boli Nemci nútení vďaka tlaku spojencov ustúpiť?

Nagasaki

O atómových útokoch sa všeobecne písalo pomerne nevyvážene. Náletu lietadla Enola Gay na Hirošimu 6. augusta 1945 – išlo o prvé použitie nukleárnej zbrane v ľudských dejinách – sa venovala najväčšia pozornosť a nasledujúci atómový útok na Nagasaki sa odsunul iba na druhé miesto. Bola to však bomba zhodená na Nagasaki, ktorá bezprostredne viedla k Japonskej kapitulácii. Keď lietadlo B – 29 prezývané Bockscar zhodilo 9. augusta 20 kilotonového „brucháča“, lietadlo vlastne útočilo na druhý cieľ, lebo pôvodný, mesto Kokura ležal zahalený oblakmi. Skaza, čo postihla Nagasaki, zodpovedala tej, ktorú spôsobil „chlapček“ v Hirošime. Keďže však bola krajina menej rovinatá a obyvateľstvo malo lepšie možnosti nájsť si úkryt, došlo k menšiemu počtu obetí. Veľké vodné plochy v meste zabránili rýchlemu šíreniu ohňa, preto nenastala ani ohňová búrka ako v Hirošime. Ani lekárska starostlivosť nezlyhala ako po prvom bombovom útoky a napodiv, bomba neporušila ani železničnú sieť, čo záchrancom uľahčilo prístup do zasiahnutého mesta. Nič z toho však nemôže zakryť skutočnosť, že beznádejnosť japonskej situácie sa manifestovala tým najnemilosrdnejším spôsobom a ani to, že do svetových udalostí zasiahla nová a desivá zbraň. Začal sa skutočný atómový vek.

Jordan, D., Wiest, A.: Atlas druhej svetovej vojny fakty o bojových stretnutiach na všetkých frontoch, Praha 2016, s. 240, ISBN: 978-80-7451-558-3

Otázky pre žiaka k práci s prameňom

1. Napriek tomu, že útok na Nagasaki predstavoval výrazný zlom spojencov v boji s Japonskom na základe textu odôvodnite, prečo bol odsunutý až na druhé miesto
2. Na základe práce s prameňom pomenujte dôvody, prečo útok na Nagasaki bol menej fatálnym ako v Hirošime.

Východné tajné služby (1946 – 1985)

Pretože bolo akékoľvek konvenčné zbrojenie ovplyvnené jadrovou bombou, kládli obe strany dôraz na špionáž a nekonvenčné operácie. Pre sovietskych bola „predĺženou rukou“ vládnucej komunistickej strany tajná služba KGB, ktorá bojovala proti vnútornému nepriateľovi a útočila na nepriateľa v zahraničí, odkiaľ prinášala tajné informácie a kde organizovala zvláštne operácie. Pod vedením KGB pracoval celý reťazec tajných služieb v krajinách východnej Európy, ktoré pre sovietskú vládu znamenali druhú líniu kontroly a s KGB boli väčšinou prepojené tesnejšie než so svojou vlastnou vládou. Niektoré z nich boli až paranoidné: s tajnou políciou Stasi spolupracovala plná šestina obyvateľstva NDR, z ktorých väčšina boli informátori. Medzi ďalšie bezpečnostné služby východnej Európy patrili bulharská DS, československá ŠtB, maďarská AVB, poľská SB a rumunská DIE. Vo všetkých týchto krajinách existovali tiež bežné polície so svojimi vlastnými spravodajskými útvarmi. Sovieti mali preto MVD, v NDR existovala zahraničná Hlavná správa rozviedky – HVA (Stasi bola domáca tajná polícia) a v Rumunsku to bola Securitate. Spočiatku využívali Sovieti služby špiónov alebo zradcov, ktorí sa k nim pridávali z ideologických pohnútok a niekedy zastávali vysoké funkcie.

Ich najväčším úspechom bolo ukradnutie väčšiny informácií, na základe ktorých potom Sovietsi zostrojili vlastnú jadrovú bombu. Medzi sovietskych špiónov patrila H. A. R. „Kim“ Philby z anglickej spravodajskej služby MI6, ktorý bol ako zástupca MI6 v USA z rokov 1949 – 1950 zasvätený do tajných informácií o jadrových zbraniach a zrejme poznal aj ich počet. Koncom roka 1945 zo sovietskej ambasády v Ottawe zbehol k Američanom šifrant Igor Guzenko, ktorý odhalil rozsah sovietskej špionáže

Friedman, N.: Studená válka 1945 – 1991, Brno 2005, s. 26, ISBN: 80-251-0627-6

Otázky pre žiaka k práci s prameňom

1. Prečo hlavní aktéri studenej vojny kladli dôraz najmä na špionáž a nekonvenčné operácie?
2. Nájdite argumenty podporujúce tvrdenie že sovietska KGB zabezpečovala vo svojich satelitných štátoch kontrolu celej spoločnosti?
3. Nájdite v pramennom texte dôkaz, že sovietski špióni spolupracovali aj s ideologicky „nepriateľským“ západným blokom.

Bibliografia použitá vo výstupe :

Kuklík, J.: Dějiny 20. století, Praha 1995, s.73. ISBN: 80-208-0367-X

Kuklík, J.: Dějiny 20. století, Praha 1995, s.70. ISBN: 80-208-0367-X

Jordan, D., Wiest, A.: Atlas druhej svetovej vojny fakty o bojových stretnutiach na všetkých frontoch, Praha 2016, s. 105, ISBN: 978-80-7451-558-3

Jordan, D., Wiest, A.: Atlas druhej svetovej vojny fakty o bojových stretnutiach na všetkých frontoch, Praha 2016, s. 154, ISBN: 978-80-7451-558-3

Jordan, D., Wiest, A.: Atlas druhej svetovej vojny fakty o bojových stretnutiach na všetkých frontoch, Praha 2016, s. 240, ISBN: 978-80-7451-558-3

Friedman, N.: Studená válka 1945 – 1991, Brno 2005, s. 26, ISBN: 80-251-0627-6

Záver:

Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov

Členovia klubu sa zhodli na:

- neustálej potrebe dotvárania portfólia historických prameňov pri výučbe ďalších tém
 - potrebe vzájomného odovzdávania skúseností a kolektívnej selekcii pramenného materiálu v ďalšej činnosti klube
- pozitívnej percepcii samostatnej práce žiakov s pramenným materiálom a nabádaní k samostatnej bádateľskej aktivite žiakov

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	PhDr. Michal Košičan PhD.
12. Dátum	25.01.2021
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	RNDr. Renáta Gaľová
15. Dátum	25.01.2021
16. Podpis	

Pokyny k vyplneniu Písomného výstupu pedagogického klubu:

Písomný výstup zahrňuje napr. osvedčenú pedagogickú prax, analýzu s odporúčaniami, správu s odporúčaniami. Vypracováva sa jeden písomný výstup za polrok.

1. V riadku Prioritná os – Vzdelávanie
2. V riadku špecifický cieľ – riadok bude vyplnený v zmysle zmluvy o poskytnutí NFP
3. V riadku Prijímateľ - uvedie sa názov prijímateľa podľa zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej len "zmluva o NFP")
4. V riadku Názov projektu - uvedie sa úplný názov projektu podľa zmluvy NFP, nepoužíva sa skrátený názov projektu
5. V riadku Kód projektu ITMS2014+ - uvedie sa kód projektu podľa zmluvy NFP
6. V riadku Názov pedagogického klubu (ďalej aj „klub“) – uvedie sa celý názov klubu
7. V riadku Meno koordinátora pedagogického klubu – uvedie sa celé meno a priezvisko koordinátora klubu
8. V riadku Školský polrok - výber z dvoch možností – vypracuje sa za každý polrok zvlášť
 - september RRRR – január RRRR
 - február RRRR – jún RRRR
9. V riadku Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy – uvedie sa odkaz / link na webovú stránku, kde je písomný výstup zverejnený
10. V tabuľkách Úvod, Jadro a Záver sa popíše výstup v požadovanej štruktúre
11. V riadku Vypracoval – uvedie sa celé meno a priezvisko osoby/osôb (členov klubu), ktorá písomný výstup vypracovala
12. V riadku Dátum – uvedie sa dátum vypracovania písomného výstupu
13. V riadku Podpis – osoba/osoby, ktorá písomný výstup vypracovala sa vlastnoručne podpíše
14. V riadku Schválil - uvedie sa celé meno a priezvisko osoby, ktorá písomný výstup schválila (koordinátor klubu/vedúci klubu učiteľov)
15. V riadku Dátum – uvedie sa dátum schválenia písomného výstupu
16. V riadku Podpis – osoba, ktorá písomný výstup schválila sa vlastnoručne podpíše.